

Die uw jeugd vernieuwt
als die van een arend...

De Reformatie

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

KERKELIJK LEVEN / A. de Snoo

In dit nummer:

KERKELIJK LEVEN 709

A. de Snoo

'Dan zijn wij niet meer
onmondig. . .'

MEDITATIEF 713

A.H. Verbree

Op een kluitje
in het riet gestuurd

WANDELEN MET GOD 714

H.J. Messelink

Een feest vieren

ACHTERGRONDEN 716

G. Gunnink

Een evangelische visie
op het verbond

KERK WERELDWIJD 719

C. Bijl

Naar de kerk
in de Filippijnen

en verder...

Boekbespreking
Meegelezen
Nieuw uitgekomen

'DAN ZIJN WIJ NIET MEER ONMONDIG. . .'

Ze zijn die dag voor het eerst met de bus naar school gegaan, Een paar nog heel jonge kinderen met grote tassen op de rug. De kleuterjaren gingen ze nog naar een school in de buurt, voorbij.

Omdat het de eerste keer is, zijn een paar vaders en moeders ook met de bus meegegaan. Ze zijn ook even mee in de school wezen kijken. Maar nu is de klas alleen achtergebleven.

Een heleboel kinderen, die hier kennelijk in de buurt wonen en die paar kinderen uit de bus.

Ook al is Peter hier al eens eerder geweest, hij voelt zich toch wat onwennig. Moest dat nu echt, hier helemaal naar school?

O, daar zul je het hebben! Hij was er al bang voor, de juf keek zo naar hem. 'Peter, fijn dat je er bent, joh. Maar kun jij ons misschien vertellen, waarom jullie niet gewoon in jullie eigen dorp naar school gaan?'

Gelukkig dat vader en moeder het

daar pas nog met hem over hebben gehad: 'op je nieuwe school wordt net zo over de Here verteld als thuis en in de kerk. De meesters en de juffen gaan zelf ook naar de kerk. Zij weten dat jij en bijna al die andere kinderen gedoopt zijn. En dat zij jullie nu mogen helpen om ook echt als kinderen van God te leven.'

Peter kan antwoord geven. En de juf is er blij mee.

Ze vertelt er zelf nog wat meer over aan al die kinderen, die niet van zover gekomen zijn.

Dit waar gebeurde verhaal dateert al weer van jaren geleden.

We zijn inmiddels vijftien jaar verder.

Maar hopelijk zijn er nog altijd enkele ouders en stelt die juf van toen nog steeds, al heel vroeg, de waarom-vraag aan de orde.

Waarom gereformeerd onderwijs? Die vraag is temeer van belang omdat de ouders van nu al weer de derde generatie ouders van na de Vrijmaking zijn.

Gewoonte of keus?

Vorige week bespraken we in deze rubriek het boek '1944 en vervolgens'.

Daarin schrijft J. Messelink over 'Vijftig jaar gereformeerd onderwijs'.

Hij merkt dan o.a. op: 'Voor de ouders **van** nu is de Vrijmaking al lang geschiedenis en het gereformeerd onderwijs een vanzelfsprekende zaak geworden. Die vanzelfsprekendheid heeft positieve, maar ook negatieve kanten. Een van die negatieve kanten is het verlies **van** het doorleefde ideële draagvlak. De keus **voor** een gereformeerde school **wordt** een gewoonte, en is

KERNREDACTIE:

PROF. DR. M. TE VELDE,
DRS. G.J. VAN MIDDELKOOP.

OVERIGE REDACTIELEDEN:

DRS. R. TER BEEK, DRS. B. BOS,
DRS. A.L.Th. DE BRUIJNE, DRS. B. LUITEN,
PROF. DR. C.J. DE RUIJTER,
DS. A. DE SNOO.

MEDEWERKERS:

J.J.D. BAAS, DRS. C.J. HAAK,
J.M. DE JONG, DRS. J. SMELIK,
DRS. H. VELDMAN.

REDACTIE-ASSISTENT:

W.L. DE GRAAFF, Wortmanstraat 138, 8265
AG Kampen, Tel. (05202) 31201.

Alle stukken bestemd voor de Redactie aan:
De Reformatie, Postbus 24, 8260 AA te Kampen.

ADMINISTRATIE/ADVERTENTIES:

Uitgeverij Oosterbaan & Le Cointre B.V.,
Postrekening 406040 t.n.v.,
De Reformatie, Goes, Postbus 25, 4460 AA
Goes. Tel. (011W) 15591.

ABONNEMENT:

f 85,75 per jaar; f 48,25 per halfjaar; studenten f 70,25 per jaar (binnenland). Buitenland: f 144,50 per jaar (zeepost).

Een abonnement kan per maand ingaan, maar slechts beëindigd worden uiterlijk twee maanden voor het verstrijken van de betalingstermijn (opzegging van jaarabonnement vóór 1 november, van een halfjaarabonnement vóór 1 juni).

Losse nummers f 1,95 (excl. porto).

De Reformatie is op cassette verkrijgbaar bij de Stichting Bralectah. Tel. (05210) 15946.

ADVERTENTIES:

Prijs: f 0,84 per mm. Contracttarief op aanvraag.

Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever is het niet toegestaan artikelen uit dit blad over te nemen.

ISSN 0165-5191

niet langer een zaak van hartelijke overtuiging. Vanwege **dit gevaar** is er een **extra** inspanning nodig om bij de ouders dat ideële draagvlak te handhaven en te versterken.' Zover ik weet wordt **de hier** genoemde '**extra inspanning**' gelukkig al op diverse plaatsen geleverd. Met name in **het** voortgezet onderwijs vindt regelmatig, samen met de ouders, **beinning** plaats op de identiteit van de **verschillende** scholen. **Twee weken** geleden wijdde **de GHBO** in Zwolle er nog **een** avond aan. Ook wordt door vakleerkrachten nagedacht **over** de vraag hoe de gereformeerde identiteit **bij** bepaalde vakken **zou** moeten of kunnen doorwerken.

Het is voor **mij echter** een vraag of de bezinning ook **aan** de basis nog wel voldoende plaats vindt. Al vóór en tijdens het basisonderwijs.

Gewoontegetrouw sturen velen hun kinderen naar de gereformeerde basis-school. Deze school **k-** vindt zich in menig geval niet ver **van** huis en is dat wel het geval, dan kent de school **vaak** een niet eens zo gekke vervoersregeling.

Over de schoolkeus hoeft dan ook **niet zó lang te** worden nagedacht. Van de school uit hoeft in veel gevallen geen enkele actie te worden ondernomen om ouders ertoe te bewegen hun kind naar **déze** school te sturen.

En als kerkeraad zou je soms bijna vergeten, dat in **je** takenpakket ook deze afspraak **voorkomt**: 'De kerkeraden zullen erop toezien dat de ouders, zoveel zij kunnen, hun kinderen onderwijs laten **volgen** dat in **overeenstemming** is met de leer van de kerk, zoals zij dit bij de doop beloofd **hebben**' (artikel 57 van de Kerkorde).

Blijvende bezinning

Het is goed dat drs. Messelink aandringt op blijvende zorg **voor** een doorleefd ideël **draagvlak**. Laten we als ambtsdragers de derde doopvraag niet alleen in een gesprek **voorafgaand aan de doop bespre-**

ken. Juist de eerste jaren daarna zijn **van** wezenlijk belang. Niet **alleen in** verband met **de** ai spoedig te **maken** schoolkeuze, maar voor heel de geloofsopvoeding.

Ook hier geldt: jong geleerd, oud **gedaan**. Wie als jonge ouder heeft **gemerkt**, hoe fijn het kan **zijn** met anderen (onder wie bijv. je wijkouderling) een open gesprek te hebben over hoe je dat nu doet, je **kind** Godvrezend opvoeden, die zal ook later makkelijker openstaan voor **een** gesprek hierover. Als datzelfde kind zich verre van Godvrezend ontwikkelt...

Verder lijkt het mij een goede **zaak** wanneer schoolbesturen (ook al telt de school misschien al heel wat leerlingen) geen afwachthouding aannemen.

Geef of zelf of door middel van daarvoor in te schakelen ouders op tijd informatie **over** de grondslag van uw school en de **praktische** samenwerking daarvan. En beleg hierover ook **regelmatig (leden)vergaderingen**.

Zo'n **twintig** jaar schoolvergaderingen overziende constateer ik, dat er bijzonder veel tijd is (moest) **gestoken in informatie** over en bespreking van allerlei onderwijsvernieuwingen. De laatste jaren ging het over de invoering van de computer in het basisonderwijs, over **formatie-problemen**, over **WSNS** (weer samen **naar** school: de verhouding tussen gewoon en speciaal onderwijs) enz. enz. Allemaal nuttig op z'n **tijd**. **Regelmatig komen ook** allerlei vervoersproblemen aan de orde. Maar de vraag: 'Waarom **hebben** wij nu eigenlijk deze school?' kreeg **alleen in** het openingswoord van de voorzitter enige aandacht. **Echte bezinning** daarop, in hoeverre vindt die, **ookhadat** de **schoolkeus** ai is gemaakt, nog plaats? Je zou als schoolvereniging kunnen afspreken **er** elke **drie** jaar één van de vergaderingen aan te wijden. Daar kunnen dan ook jonge ouders, die de keuze nog moeten maken, voor worden uitgenodigd.

Kinderen 'van buiten'

Regelmatige **bespreking** van de waarom-vraag voorkomt niet alleen vermolming van de gereformeerde 'onderwijszuil', **maar** kan ook verschillende positieve neven-effecten hebben.

Allereerst voor de onderlinge omgang. Helaas kent **ook** het gereformeerd onderwijs wel arbeidsconflicten. En ook op **ledenvergaderingen** en ouderavonden gaat het niet **altijd** even vriendelijk toe. Vragen rond het vervoer, de rol van ouders in de school (overblijfmoeiers) **e.d.** kunnen de gemoederen **soms** hevig in **beweging** brengen. **Zo** zeer dat je **je** weleens afvraagt of **we** het geschenk van gereformeerd onderwijs nog wel waard zijn. Open ogen voor deze voor velen in de wereld ongekende mogelijkheden, doet je ongetwijfeld met andere ogen aankijken tegen wat uiteindelijk **maar** bijzaken zijn.

Een tweede positief neveneffect van **regelmatige** bezinning op de grondslag van de school kan zijn, dat je **sen** duidelijk toelatingsbeleid voert.

Wanneer de grondslag niet helder in beeld is, kunnen zomaar andere factoren een rol gaan spelen. Niet de **wens** van ouders hun kinderen onderwijs te laten volgen, dat overeenstemt met de afgelegde doopbelofte, **maar** meer algemeen 'onvrede' over al te vrijblijvend onderwijs op alleen-in-naam nog christelijke scholen. Op **deze** wijze gaat de deur al **gauw** open voor **kinderen** uit **allerlei kerken** en groeperingen. Terecht vraagt drs. Messelink in zijn artikel om verdere **bezinning** op de positie van bijvoorbeeld christelijk gereformeerde ouders. Met hen kun je, als het goed is, dan **ook** over de grondslag doorspreken! Bij **kinderen** uit 'evangelische' gezinnen ligt dat anders. Moet je die dan allemaal **weren**? Het zal per geval in alle wijsheid moeten worden afgewogen. Maar laat er in ieder geval duidelijkheid over bestaan. Voor de ouders van klasgenoten, zodat ze weten met

wie hun kinderen omgaan en bij wie ze ook wel thuis komen.

Voor het personeel: de ouders van dit **kind** weten van de grondslag, zodat ik onbelemmerd van daaruit onderwijs kan geven, zonder gedurig me te hoeven afvragen hoe ze bij dit kind **thuis** ertegen aankijken. Wanneer **meerdere** kinderen in je klas niet gedoopt zijn of de **zondag** anders doorbrengen dan wij als **gereformeerden** gewend zijn, is het gevaar van een zekere 'aanpassing' niet denkbeeldig. Natuurlijk moet je ermee rekenen, **maar** zonder iets af te doen van **wat** je de kinderen **als** norm van de Schrift mag laten zien.

Messelink citeert een wijs woord van A. Janse uit 1936 over 'De **kerk** bij het onderwijs'. Het artikel is een pleidooi om het kerkelijk leven, de kerkgang en de zondag op school niet te negeren. Janse realiseert **zich** dat dit op een gemengde school wel eens moeilijkheden kan geven van weerskanten. Hij pleit ervoor om deze moeilijkheden niet te omzeilen en bijvoorbeeld in de **kerkgeschiedenis** er **naar** waarheid en verstand mee om te gaan: 'Het is op alle gebied **w**, dat eerlijke voorzichtige belijdenis van tegen-gestelde meningen nader tot elkaar brengt, dan het stiekem verzwijgen van **verschillen** uit vrees of uit tactiek. (...) Maar dan **zullen** we ook de **norm** voor het kerkelijk leven vertellen aan de kinderen, die nu **ieder** met hun eigen vader naar **hun** eigen kerk mee moeten op Gods bevel. We zullen daarvan open en vrij vertellen. En we zullen het kerkelijk leven in hun kerk waarderen zo ver dat mag. En **we** zullen geen kritiek op hun kerk geven, dat is niet **des kinds**. Dat zou het kind **zetten** tot rechter in **een** zaak waar het nog geen beoordelaar mag zijn.'

Na de basisschool

Hierboven noemde ik **d** de bezinning op de identiteit van het gereformeerd onderwijs bij **verschillen** de van onze scholen voor **voortgezet** onderwijs.

Nu **bezoeken** lang niet alle kinderen in die leeftijd **gereformeerde** scholen.

In een deel van het land, omdat het gewoon te ver van huis ligt. Maar ook elders gaan jongeren bijvoorbeeld naar allerlei **niet-gereformeerd** voorbereidend beroepsonderwijs. En dit alles stelt hun ouders vaak **voor** niet onbelangrijke vragen. Zoals: welke school is in ons geval **een** verantwoord alternatief voor gereformeerd onderwijs? Zullen we wel of niet lid worden van de **vereniging** waar **deze** school **van** uitgaat, wel of niet een bestuursfunctie aanvaarden, **mee**doen in **ouderraden**, **ons** kind mee laten doen aan **allerlei** niet **direct**-schoolse activiteiten?

Ik zou er op deze plaats voor willen pleiten, dat **&** plaatselijke schoolverenigingen onze ouders **regelmatig** een mogelijkheid bieden **om** zich ook op deze zaken nader te bezinnen. **Ook** eens in de paar jaar.

En waarom vraag **ik** dat **aan** de schoolverenigingen? Het heeft **direct** te maken met het doel van **menige** schoolvereniging, dat terecht wat algemeen is geformuleerd (niet alleen gericht op het basisonderwijs): 'Het doel van de vereniging is het bevorderen van onderwijs naar de leer **van** de Gereformeerde Kerken...' 'Onze **plaatselijke** reglement **noemt** vervolgens drie middelen **om** dat doel te bereiken:

- het oprichten en in stand houden van **één** of meer scholen
- het houden van vergaderingen
- **alle andere** middelen, **welke** tot het doel van de vereniging bevorderlijk kunnen zijn.

Zou het niet goed zijn elkaar als ouders, er **samen** van overtuigd dat we **onze** kinderen het liefst gereformeerd onderwijs zouden willen laten volgen, **ook** na de jaren van de basisschool blijven ontmoeten ter bezinning op de vraag wat gegeven de omstandigheden het beste is voor onze **kinderen**?

Op dergelijke **beziningsavonden**

kunnen we elkaar dienen met onze ervaringen op een bepaalde school. En bijvoorbeeld afspraken maken over een gezamenlijke gedragslijn t.a.v. excursies en buitenschoolse activiteiten.

Wanneer de ouders van kinderen uit de hoogste groep van het basisonderwijs hierbij zijn, kunnen zij op hun beurt weer geholpen zijn bij het doen van een verantwoorde keus.

Verantwoord opvoeden

De extra inspanning van onderling overleg is niet alleen goed voor een bewuste schoolkeus. Het leven stelt je dagelijks voor keuzen.

Zeker wanneer je niet met de rug naar de wereld gaat staan.

Op hetzelfde symposium waar drs. Messelink ons tot extra inspanning mb.t. het onderwijs heeft geroepen, heeft de socioloog dr. G. Dekker ons een belangrijke waarschuwing meegegeven. Gereformeerde mensen staan (terecht) open in deze wereld. Ze weten zich door God geroepen verantwoordelijkheid voor de wereld te dragen. Het doet velen op allerlei plaatsen in de samenleving actief bezig zijn. Het geeft een positieve kijk op bijvoorbeeld allerlei technische mogelijkheden. Maar tegelijk, zo betoogde Dekker, maakt het je bijzonder kwetsbaar. Het gebruik maken van de vele mogelijkheden die de wereld biedt, biedt – onbedoeld – de wereld vaak ongekende mogelijkheden om ons leven binnen te &-gen. En zomaar is daar een stuk 'verwereldlijking' of anders gezegd 'secularisatie'.

Wat kun je er nu aan doen om niet in deze strik te vallen?

Dekker wijst er op, dat het niet automatisch zo hoeft te zijn, dat wij op dit punt de synodale kerken achterna gaan. Een automatisme krijgt kans als er niet meer bewust wordt gekozen, elke dag. Bewust, of zoals Messelink het opmerkte 'doorleefd'.

Diverse onderzoeken onder jongeren, ook in de gereformeerde ker-

ken, laten Ben, dat er dringend behoefte is aan inhoudelijke gesprekken tussen ouderen en jongeren.

Gesprekken waarin al van jongsaf aan veel waarom-vragen voorkomen: WAAROM bidden we, lezen we uit de Bijbel, gaan we naar de kerk, ga jij naar die school? Krijgen zulke vragen ook een duidelijk antwoord, dan is daarmee een basis gelegd voor het gesprek in later jaren, moeilijke jaren misschien, soms met dreigende kerkverlating. Maar laat er dan nog ruimte blijven voor echte waarom-vragen. Alles beter dan leven bij automatisen (tot en met belijdenis-doen toe). Wie als kind al leert kiezen, krijgt iets heel moois mee op weg naar een mondig kerkklidmaatschap. Je wordt gewapend tegen vanzelfsprekendheden.

In Ef. 4 laat Paulus zien, dat één van de belangrijkste kenmerken van de pinksterkerk haar mondigheid is. Mensen die bewust omgaan met & gaven die onze verhoogde Here zijn kerk geeft (Ef. 4: 10-16), worden niet zomaar meelopers. Ze volgen niet klakkeloos de wereld of hun omgeving, maar ook niet hun broeders en zusters of 'de groep'. Als ouders volg je niet klakkeloos je kinderen of als kinderen je ouders. Dat alles is ver beneden het niveau van de pinksterkerk.

We staan er in deze wereld gelukkig niet alleen voor.

Ons is de Geest gegeven!

Om samen naar Hem luisterend in alle dingen verantwoord te handelen.

boekbespreking

De hier gegeven toelichting wil vooral het werk op de studieverenigingen ondersteunen. Aanleiding voor deze zoveelste publikatie over deze belijdenis was de vraag naar een boek 'met een wat andere opzet'. Ook is gepoogd 'de iijnen naar vandaag toe nog wat duidelijker te trekken'. We vinden, dat de schrijver daarin zowel door de indeling als door de invulling van elk onderdeel is geslaagd. Vooral de heldere 'tips voor inleiding en voorstudie' en de 'handleiding voor de bespreking' (na art. 14 'vragen voor de bespreking') lijken ons instructief. Door het aparte onderdeel 'Belijdens in de wereld van nu' heeft de auteur zich ruimte verschaft om goed de actualiteit van de stof te tonen. Een enkele keer is de redenering wat moeilijk te volgen, zoals onder Kan het niet korter? @. 9). De 'samenvattingen' zijn een goed idee. Hier en daar mochten ze m.i. wat puntiger zijn. Al bij al echter kunnen we deze toelichting vanwege haar praktische aanpak hartelijk aanbevelen.

N.a.v. De Nederlandse Geloofsbelijdenis, toelichting op artikel 1-19 door ds. J.M. de Jong.

OP EEN KLUITJE IN HET RIET GESTUURD

A.H. Verbree

Toen Farao het volk had laten gaan, leidde God hen niet op de weg naar het land van de Filistijnen, hoewel die het dichtst bij was. Want God zei: Het volk mocht eens berouw krijgen en naar Egypte terugkeren. Daarom liet God het volk zwenken, de woestijnweg op naar de Schelfzee.

Exodus 13 : 17, 18

Niemand weet langs welke route Israël destijds Egypte heeft verlaten. De reconstructie van de uittocht is even boeiend als ingewikkeld. Nog te meer daar het Egypte van nu niet meer dat van het verleden is. Waar ooit water was, stuift nu het zand en waar ooit zand lag, wuiven nu de golven.

Eén ding is wel duidelijk. De gevolgde route moest Israël weg leiden van confrontaties. Die dreigden inderdaad.

Allereent was er de genoemde weg langs de kust. Egyptische wachttorens flankeerden hem. Zelfs in vrede tijd lagen er troepen om de handelsroute naar de vruchtbare 'halve maan' veilig te stellen. Naar het zuiden toe, lagen langs de rand van de woestijn ook de nodige problemen in het verschiet. Daar strekte een verdedigingsgordel van forten zich uit, met de bijnaam 'de muur van Egypte'. Een naam die genoeg zegt.

God laat het niet tot een botsing komen, stuurt Israël op een kluitje de rietvelden in. Dat stemt tot nadenken. Immers, juist tijdens deze reis zal duidelijk worden dat Israël van muren en wachttorens niet onder de indruk hoeft te raken. Muren

zullen bij Jericho zonder slag of stoot verkrummen. Nou ja, een stoot op de ramshoren zou voldoende blijken.

Iets dergelijks had De Here toch ook kunnen laten gebeuren met de wachttorens richting Kanaän en de muur van Egypte? En anders waren er altijd nog steekvliegen, hagel of drie uren dikke duisternis om ongezien de grens over te glippen.

Maar niets van dat alles. De wachttorens blijven onder de horizon. Het volk mocht eens rechtsomkeert maken!

Waarom deed de Here dat zo?

Hij wil Israël testen. Zo meteen staat het op de andere oever van de Rietzee. Dan hebben zij al hun schepen achter zich verbrand. Zelfs het spoor naar het verleden wordt door het water uitgewist. Geen weg terug meer, er resten alken: God, Israël en het zand. En daar, in het spanningsveld tussen Mara en Manna, wil God (Deut. 8 : 2) leren wat er in hun hart is. Zijn Vaderhart móet het weten. Géven ze om Mij, nu Ik alles voor hen geef? De woestijn wordt proefpolder.

Zover gekomen, begint een parallel zich op te dringen. Israël, aan Farao ontkomen, vindt zichzelf terug in de woestijn, volledig aangewezen op de Here. In Openbaring 6 lezen we over een vrouw die ont komt aan een draak en ook in de woestijn belandt. Ook voor haar is er geen weg terug. En ook zij blijkt volledig afhankelijk van Gods wonderlijke zorg. Want zoals eens de Rietzee openspleet, splijt nu de woestijn open om de vloedgolf die de draak uitspuugt te verzwelgen.

Die vrouw is de kerk van vandaag. Als u in de spiegel kijkt,

M meditatief

ziet u een deel van haar. De wereld is woestijn, en die woestijn is nog steeds proefpolder. Dus, zijn de muren van mijn hart reeds bezweken onder de druk van Gods liefde?

Een fijne dag

Soms maak je het nog wel mee: zo'n fijne, gezellige avond, waarvoor de deelnemers van alles hebben georganiseerd. Vroeger was dat heel gewoon. Ouderen hebben geweldige herinneringen aan jaarfeesten van verenigingen, aan familiefeesten ook.

Ernst en luim, zo heette het, wisselen elkaar af. En dat kan ook heel goed, toen, in de stijl van een christelijke omgang. Zodat je het ene moment krom ligt van het lachen en het andere moment eerbiedig, maar feestelijk een mooi lied zingt tot eer van God.

En als je, wat nog maar zelden gebeurt, zo'n avond meemaakt in deze tijd, dan hoor je jong en oud zeggen: eigenlijk zouden we dat vaker moeten doen.

Dan dringt de vraag zich op: waarom doen we dat dan niet?

Van de jongeren vragen we het nog wel, soms. Als ze iets moeten voorbereiden voor een verenigingsavond. Maar ook zij zijn er verleiden mee. Ze zien het de ouderen immers zelf niet meer doen. En dus komen ze niet veel verder dan een play-back-show of een van de tv afgekeken quiz.

Nu moeten we wel oppassen voor nostalgie. Zomaar kopiëren wat een generatie terug erg in de smaak viel, gaat niet. Daarvoor verandert de tijd te snel.

Maar nadenken over nieuwe vormen voor ouderwets plezier, dat kan natuurlijk helemaal geen kwaad. Tenminste, als je het echt leuk vindt: zo'n fijne avond met elkaar.

De zakelijke receptie

Ik kom op dit onderwerp omdat ik

de indruk heb dat nogal wat mensen het moeilijk vinden om op een verantwoorde manier feest te vieren. Als christen wil je niet dat je feest uit de hand loopt. Daarom zorg je ervoor dat er niet teveel gedronken wordt, dat & muziek mensen er niet toe verleidt om met de partner van een ander te dansen of te flirten. Dus, wat we moeten zien te voorkomen, daar denken we nog wel bewust over na. Tenminste, in veel gevallen.

Maar het is veel moeilijker om aan een christelijk feest een echt positieve inhoud te geven.

In Oost-Europa maakte ik het mee, in een bepaalde gemeente, dat de kerk daarvoor de verantwoordelijkheid op zich nam. Omdat daar bruiloften vaak uit & hand liepen, vanwege drankmisbruik en smakeloosheid, zorgde een feestcommissie binnen de gemeente ervoor dat ieder bruidspaar een prachtig feest kon vieren. En die feesten vielen zo in de smaak, dat er een roep van uitging naar de ongelovige buitenwereld.

Er werd geen druppel alcohol gedronken, er werd niet gedanst. Er werd veel en luid gezongen: gewone, leuke liedjes, maar sendoor ook mooie, geestelijke liederen. En men had enorm plezier. Ik denk dat zoiets op onze familiefeesten ook nog wel gebeurt. Tenminste, dat hoop ik.

Maar het zou goed zijn wanneer van die sfeer ook iets kan uitstralen naar die momenten van de dag, waarop wij onze gasten en relaties in de receptiesfeer ontvangen. Ik begrijp best dat dat niet zo gemakkelijk is. Bij jubilea geven mensen soms zo'n getuigenis af door de cadeau's te bestemmen voor een goed doel. Maar als je op

Wandelen met God

een gewone bruiloft je kennissen en zakenrelaties ontvangt, is het niet zo gemakkelijk om iets te laten zien van wat je geestelijk bezig houdt.

In dat verband is het wel mooi dat huwelijks-recepties gehouden worden in aansluiting op de kerkdienst. Als de kerkzaal en de receptiezaal niet te ver uit elkaar liggen, willen relaties zich nog wel eens in de kerk laten zien. Zeker, als je via de uitnodiging laat blijken dat je zoiets op prijs stelt. Dat kan soms heel subtiel, bijvoorbeeld door op een bijgesloten plattegrond ook de route van de kerk naar de feestzaal aan te geven.

Maar ook bij feesten die niet in aansluiting aan een kerkdienst gehouden worden, is het mogelijk iets van je geestelijke identiteit te laten zien.

Je kunt bijvoorbeeld, tijdens de receptie, een stukje muziek laten uitvoeren. Want muziek komt bijna altijd goed over, ook & het een geestelijke boodschap in zich draagt. Op deze wijze kun je mensen duidelijk maken wat je beweegt.

Dat mag professioneel worden aanpak, maar dat hoeft niet. Ook wanneer familieleden met liefde iets uitdragen met muziek en zang, kun je je feest op hoog niveau brengen.

Een liturgische viering?

In mijn eigen omgeving maakte ik onlangs mee dat een familie wel heel bewust had nagedacht over de viering van een huwelijksjubileum. Het bruidspaar had een groot gezin grootgebracht. En ze konden bijna allemaal aanwezig zijn: ook de klein- en achterkleinkinderen. Voorafgaande aan de receptie was

er, naar de wens van het bruidspaar, een viering georganiseerd. Daarbij waren alle kinderen ingeschakeld die met hun **stem of met een instrument** iets bijzonders konden doen.

Het hele **programma was** opgezet rondom de **trouwtekst van het bruidspaar**, in een goed doordachte **compositie**.

De samenhang was zo gekozen, dat iedereen kon **meezingen**, zelfs die **gasten** die zelden of nooit (meer) een **kerk** bezochten. De onderdelen werden verklaard en **aaneengeweven** via een **warm** getuigend spreken **door** een van de oudere **kinderen**.

Het is niet **mijn bedoeling** het hele programma **hier** te verslaan. Zo'n programma wordt ook sterk **bepaald door de gaven en mogelijkheden die er in een familie aanwezig zijn**.

Maar het idee **sprak me zo aan, dat ik dacht: zoiets zouden we vaker moeten doen. Dit benadert heel sterk wat ik zelf wil noemen: een echt christelijk vieren.**

De uitstraling ervan **werkt dan ook door. Met name op de receptie die erop volgde. Je voelt dat de sfeer goed is. En je merkt dat iedereen erdoor is gestimuleerd.**

Altijd geestelijk?

Denk nu **niet** dat ik **van mening** ben dat je elk feest **op m'n** hoog niveau inhoud moet geven. **Naar** mijn mening geldt dat wel voor **onze grote feesten: trouwen en jubileren.**

Natuurlijk zijn er ook **andere feesten, waarop je gewoon, ongedwongen en gezellig, bij elkaar bent en plezier maakt.** Niet elk feest hoeft **met gebed te beginnen** en met **dankzegging** te eindigen. Maar het moet wel zo **zijn** dat je **aan het einde van een feest** persoonlijk de **Heer kunt danken. In die zin zit er aan elk feest een geestelijke dimensie.** Het wonderlijke is, dat **we dat in ons hart best met elkaar eens zijn.** Want de mooiste feesten blijken **juist die feesten te zijn geweest,**

waarvoor we God rechtstreeks dankbaar zijn.

Welnu, als dat ons aller ervaring is, laten we **dan in het organiseren van zulke feesten onze energie steken.**

Daar wordt niemand minder van.

Integendeel: het kan van grote betekenis zijn voor het beeld dat de buitenwereld van ons vormt.

W.L. de Graaff

Nieuw uitgekomen

Stilstaan bij kruis en opstanding, door dr. W.B. Velema. Een dagboek voor de lijdenstijden & paasweek, uitgegeven door J.J. Groen en Zoon, f 19,95 (119 blz.).

Waar is God als het kwaad toeslaat?, door ds. H. Koetsveld. Een bijbels dagboek, uitgegeven door Kok Voorhoeve Kampen, f 24,90 (159 blz.).

De profeet *Elisa*, bijbelstudies over het leven en de wonderen van Elisa door Hugo Bouter. Uitgeverij Medema, f 17,95 (172 blz.).

De gemeenschap der heiligen, een boek uit de Scala-reeks door ds. J.J. Dronkers (2e druk). Uitgeverij De Vuurbaak, j 14,75 (78 blz.).

Bruidsbrieven uit de cel 1943-1945, van Dietrich Bonhoeffer en Maria Wedemeyer. Uitgeverij J.J. Groen en Zoon, f 39,95 (290 blz.).

Het Koninkrijk Gods en de *staat*, door dr. W.J. Ouweneel. Een uitgave van de Marnix van St. Aldegondestichting, f 13,90 (93 blz.).

Een smalle weg tussen waarom en daarom, een gevecht tegen leukemie. Geschreven door Gepke Petersen-Koning, uitgegeven door Kok Voorhoeve Kampen, f 29,90 (200 blz.).

EEN EVANGELISCHE VISIE OP HET VERBOND

G. Gunnink

Evangelsinghe christenen leken tot op heden een **blinde vlek te hebben voor de bijzondere betekenis van het verbond van God. Zou dat nu gaan veranderen?** De evangelische Henk P. Medema gaf een voorzet en schreef een belangwekkende studie over het verbond. Oftewel: over hoe je kunt zijn met een **boek**, waar nogal wat kritiek op mogelijk is.

Een fris geluid

Wanneer het gaat over de verschillen tussen gereformeerden en evangelischen valt al snel het woord *verbond*. Voor een gereformeerde is het verbond zijn lust en zijn leven. Voor een evangelischchristen roept het spreken over het verbond daarentegen vaak intuïtieve afkeer op. Voor Rem heeft het gereformeerde spreken over het verbond een geur van *Geestloze oppervlaktigheid*.

Dat is dan niet alleen een kwestie van onkunde. De afwijzing zit dieper. In de bedelingenleer (of het dispensationalisme), dat veelal teruggevoerd wordt op J.N. Darby en C.I. Scofield, is het verbond namelijk iets *moais* tussen & Here en *Israël*. Maar de christelijke gemeente staat erbij en kijkt ernaar. Van een goddelijk genadeverbond met de gelovigen en hun kinderen is geen sprake. Jazeker, ook de leer van de bedelingen gebruikt uitdrukkingen die een gereformeerde vertrouwd in de oren klinken, zoals 'een oud verbond' en 'een nieuw verbond'. Maar de christelijke gemeente staat wat het verbond betreft met lege

handen. Het oude verbond van de Sinaï krijgt een vervolg in het nieuwe verbond, dat met Israël gesloten wordt.

Henk P. Medema heeft het aangedurfd om deze in evangelische kringen populaire visie ter discussie te stellen. En goed, dat betekent niet dat hij in zijn boek uitkomt bij de gereformeerde beschouwing op en beleving van het verbond. Daar blijkt de schrijver forse kritiek op te hebben! Maar dat neemt niet weg, dat het van betekenis kan zijn dat binnen de evangelische wereld een publikatie verschijnt over de fundamentele betekenis van het verbond.

Oud en nieuw verbond een eenheid

Eerst wil ik drie dingen noteren, die me in dit boek bijzonder hebben aangesproken.

In de eerste plaats is het al mooi dat Medema aandacht heeft gevraagd voor dit thema, in aansluiting aan Romeinen 9:4 draagt zijn boek de titel: *De heerlijkheid en de verbonden*. De auteur wil blijkens de ondertitel pleiten voor een nieu-

Achtergronden

we evangelische visie op de openbaring van God in het oude en nieuwe verbond. Medema zelf schrijft: de meeste evangelische christenen hebben zich bijna niets voorstellen bij het verbond, tenzij ze vroeger gereformeerd zijn geweest (16). Daar kan dus nu iets in veranderen. In de tweede plaats tref je in dit boek m.i. nuttige aanzetten aan voor een mogelijke evangelische herbezinning. Die bezinning zou kunnen beginnen bij de aandacht die Medema vraagt voor de *h*heid, de continuïteit van oud en nieuw verbond. In de evangelische wereld is vaak betoogd, dat het nieuwe verbond totaal nieuw zou zijn en niets gemeen zou hebben met het oude. De nieuwe bedeling van 'de Gemeente' zou het einde betekenen van de verbondsverhouding. Hier ligt één van de wortels, misschien wel de diepste wortel, van het baptisme w het verzet tegen de kinderdoop. Het kind in de gemeente krijgt een zwevende plek omdat héél de christelijke gemeente een zwevende plaats heeft tussen de verbondsbedelingen met Israël. Zo wordt de christelijke gemeente op zichzelf teruggeworpen en het kind in de kerk idem dito. Daarom ben ik er blij mee dat Medema weer het verbond ter sprake brengt in verband met de 'Gemeente'. De schrijver is, goed evangelisch, van mening dat binnen de gereformeerde traditie te weinig oog is voor de discontinuïteit. Maar toch. Hij geeft opvallend veel aandacht aan de eenheid van oud en nieuw verbond. Hij raakt de kern, wanneer hij schrijft, dat de God van Abraham, Isaäk en Jakob Dezelfde is als Degene die zich in Jezus tot ons neerbuigt. Eén God, een genadeverbond. Wanneer Medema

waarschuwt tegen de **marcionitische** scheiding tussen de God van het Oude Testament en de **God** van het Nieuwe Testament en wanneer hij **erop** wijst, dat de God **van** de Sinaï onze Vader geworden is in Christus vraagt dit **m.i.** om nadere doordenking. De God van Abraham is de God van de besnijdenis, de God die zich genadig ontfermt over vader en **kind**. Abrahams God: **de God** van Isaäk en Jakob. **Medema** gaat daar helaas verder niet **op** in, gaat voorbij aan de doop en richt **zijn** aandacht op het avondmaal. Toch **heeft** zijn pleidooi het in zich, dat opnieuw nagedacht kan worden over de plaats van het hnd in de evangelische gemeente. Deze **herontdekte** eenheid van oud en nieuw brengt met zich mee, dit in de derde **plaats**, dat **Medema**, al is het schoorvoetend, de nieuwtestamentische gemeente niet langer buiten de werkingssfeer van het nieuwe verbond wil **houden**. Israël blijft bij **Medema** de ereplaats houden in het nieuwe verbond. Maar het nieuwe verbond wordt volgens **hem** ook aan de christelijke **gemeente** in deze bedeling 'bediend' (109). De **instellingswoorden** van het **avondmaal** krijgen van **Medema** veel aandacht: 'Deze **drinkbeker** is het nieuwe verbond in mijn bloed' (Lukas 22 : 20, 1 Kor. 11 : 25). Woorden **die duidelijk** maken hoe onmogelijk het is de avondmaalvierende gemeente en het nieuwe verbond uit elkaar te **trekken**. Evangelische christenen **zullen** zich vanaf nu wel driemaal moeten bedenken, voordat ze **gemeente** en verbond scheiden. De christelijke **gemeente** mag wel heel speciaal aan de tafel van Christus 'nu reeds de zegeningen van het nieuwe verbond genieten', aldus **Medema** (124).

De gereformeerde verbondsleer

In het vijfde hoofdstuk, het minst toegankelijke gedeelte van het boek, gaat **Medema** een confrontatie aan met wat hij ziet als de gere-

formeerde verbondsleer. De afkeer van alles wat maar zweemt naar scholastiek, die we eerder bij **Ouweneel** aantreffen, wordt door **Medema** hartgrondig gedeeld. De laatste meent, dat scholastisch denken vanaf het begin de **gereformeerde verbondsbeschouwing** heeft **geïnfecteerd**. En hij meent te kunnen aantonen, dat deze beschouwing **er** toe geleid heeft dat de Here een 'verborgen' God werd, die schuilging achter zijn **verbond**. **Hoe** God is weten we dan **niet** meer, **zijn** 'wezen' is ons onbekend, we weten alleen waartoe God zich heeft verbonden.

Volgens **Medema** gaat het in het **verbond** juist om de **Zelfopenbaring** van God. De auteur houdt niet op daar een sterk accent op te leggen. De Here verbergt **zich** niet achter het verbond, daarin spreekt zijn hart. Je zou dit als **een** vierde sterk punt uit **Medema's** boek kunnen noteren. Ware het niet, dat je je nauwelijks herkent in de tekening die **Medema** geeft **van** de gereformeerde **verbondsvisie**. Je zou **Medema's** overzicht, **waarin** hij de tweespalt tussen eeuwigheid en tijd, **zijn en** worden, verkiezing en verbond schematiseert zómaar kunnen leggen naast de **Kuyperiaanse** visie (72). Dat er in onze eeuw een reformatische beweging geweest is, **een** anti-scholastieke beweging, die een einde heeft gemaakt aan de schematiek waar **Medema** zich aan **stoot**, lijkt **door** de auteur over het hoofd te worden gezien.

Met **Medema's** accent op het **verbond** als **Zelfopenbaring** kan ik goed uit de voeten. Maar **ik** geloof **dat hij te ver gaat, als hij** het verbond omschrijft als **een** boek, dat men kan lezen. **Deze** **aanduiding**, die met name gebaseerd wordt op 2 Korinte 3 : 14 en 15 (waar gesproken wordt over de **lezing** van het 'oude verbond'), schiet als **type-ring** van het verbond tekort. En doet geen recht **aan** het feit, dat een verbond uit de aard der **zaak** te maken heeft met een relatie tussen **twee** partijen (24). Overtuigender is zijn bewering dat het verbond de

garantie is van de openbaring van Gods heerlijkheid op aarde in **men-sen** (27, 30). Wel **vraag** ik me af, of het bijbels **gezien** zo dwingend is, om het verbond te verbinden met één thema, namelijk de openbaring van 'Sjechina', de heerlijkheid **van** God. Op dit punt is er overigens o p nieuw **een** raakvlak met het boek van Ouweneel, *Godsverlichting*, te constateren. Ook Ouweneel gaf aan de onthulling van de 'Sjechina' een zeer belangrijke plaats.

Verbond der verlossing?

De kritiek van **Medema** op wat hij tekent als 'de' gereformeerde **verbondsbeschouwing**, is niet mals. Dat geldt eveneens voor **wat** in de gereformeerde theologie de 'vrede-raad' genoemd wordt, het 'verbond der verlossing'. Het zijn **termen** die ontbreken in de gereformeerde **belijdenisgeschriften**. We komen hier bij een moeilijke zaak! Er zijn **d-**tijd veel verschillen van mening over geweest. Het 'verbond **der** verlossing' **kan** omschreven worden als **'een verbond** en algehele overeenstemming tussen de drie Personen in het goddelijke Wezen, waarin door **alledrie** de **tweede** Persoon wordt aangewezen tot **een** hoofd van een te scheppen en te verlossen gemeente, en waarin de Zoon vervolgens op zich neemt en zich **bereid** verklaart om **mens** te worden en als Middelaar der verzoening zijn volk te verlossen' (77). Persoonlijk ben ik weinig gelukkig met de termen die hier vaak **gebruikt** zijn. Wat de dogmatiek zegt over de 'vrede-raad' heeft vrijwel **niets** te maken met de 'raad des vredes' waarover Zacharia 6 : 13 spreekt (Statenvertaling). En het heeft naar mijn idee iets geconstrueerd en iets speculatiefs, **dat** de gereformeerde **verbondsleer** haar grenzen heeft verlegd tot **achter** de schepping, **door** te spreken over een verbond dat de drieënige God met Zichzelf heeft gesloten voor de grondlegging van de wereld. **Gemakkelijk** krijgt ons denken over een 'trinitarisch verbond' iets, dat

uitgaat boven wat chreven staat.
In deze zin kan ik me wel iets v&-
stellen bij & kritiek van Medema;
Niettemin valt het m.i. te betreu-
ren, dat Medema niet veel dieper is
ingegaan op het schriftbewijs dat
o.a. door M.J. Arntzen is aangedra-
gen (Arntzens boek over de 'vrede-
raad', *Van eeuwigheid als grond
gelegd* wordt niet eens genoemd).
En vooral: al schieten onze woorden
tekort, de zaak waarom het
gaat in het spreken over het 'ver-
bond der verlossing' komt bij Me-
dema nauwelijks aan de orde. En
die is belangrijk genoeg. Het paas-
lam Christus is voor de schepping
van de wereld er toe bestemd, om

voor onze zon-
oh. 10 : 36).
offer vooraf

gen. Hij koos ervoor deze weg te
gaan. Eeuwige liefde!
J.H. van Genderen en W.H. Vele
ma schrijven in hun *Beknopte Gere-
formeerde Dogmatiek*: 'Een over-
eenkomst (pactum) of verbond, zo-
als de gereformeerde theologie
daarover gesproken heeft, wordt in
de H. Schrift nergens expliciet ge-
noemd. Daarom is het denkbeeld
echter nog niet onbijbels. De kern
ervan is immers, dat de Zoon van
God in de eeuwige raad van God is
aangewezen om Middelaar te zijn
en dat Hij gekomen is om het werk
te voleindigen, dat de Vader Hem
te doen gegeven heeft (vgl. Joh.
17 : 4)' (197).
Jammer, dat Medema weinig fee-
ling toont voor deze diepere inten-
ties van het spreken over 'de vrede-
raad'. Maar zijn intentie bijbels
licht te laten schijnen over de rijk-
dom van het (nieuwe) verbond ver-
dient aandacht.

N.a.v. Henk P. Medema, *De heerlijkheid en
de verbonden. De openbaring van God in
het oude en nieuwe verbond: een evangeli-
sche visie*. Uitgeverij Medema, Vaassen
1994. Omvang 136 pagina's; prijs f 19,95.

Gebed op het Pinksterfeest

God, drievoudig groot
– Vader, Zoon en Heilige Geest –
wij vieren hier het Pinksterfeest.

Wij, aan wie U het leven gaf,
we bidden na een open graf;

de dood verloor in het gericht:
de Zoon stond in het morgenlicht.

Wat was voorspeld, kwam zonneklaar:
de Trooster maakt beloften waar.

Wij bidden samen: geef kracht,
schenk maan en sterren in de nacht:

Rons leven, zo eentonig grijs,
geef her de kleur van ereprijs

Wat komt er van ons ja terecht
cl-ge' & niet aan waarheid

Hoe snel wordt koude liefde haat
als blijven zonder daad!

O vurige, hemelse gloed
dood onze lafheid, geef ons moed.

O overwinnaar van de dood,
snoei weg die dorre tak en loot.

O Vader die de schepping draagt,
geef antwoord als uw kind wat vraagt.

Doorwaai met zuidenwind ons huis,
de warme liefde voelt zich thuis,

de naaste is geen vijand meer,
wie ere toekomt krijgt de eer:

God, drievoudig groot
– Vader, Zoon en Heilige Geest –
wij vieren hier het Pinksterfeest.

Wij zeggen elk persoonlijk: ja;
en in de gemeente samen:

help ons. Hoor, verhoor ons; amen.

Lenze L. Bouwers

NAAR DE KERK IN DE FILIPPIJNEN

Een impressie

Onze Gereformeerde Kerken in Nederland kennen op verschillende plaatsen in de wereld zusterkerken. Dikwijls hebben die kerken een heel andere ontstaansgeschiedenis dan de onze. Het kerkelijk leven ziet er daarom vaak heel anders uit dan bij ons, evenals de vorm waarin de kerkdiensten worden gehouden.

Vertegenwoordigers van BBK en 'De Verre Naasfen' mogen daar af en toe getuige van zijn. Zo ook tijdens een recent bezoek aan de zusterkerken op de Filippijnen door ds. M.H. Oosterhuis en B. Bolt.

Paaszondag

Het is Paaszondag. We hebben het voorrecht deze zondag op het prachtige eiland Guimaras door te brengen. Op Guimaras zijn twee kleine gemeenten van de Free Reformed Churches gevestigd. De meeste gemeenteleden zijn afkomstig uit Baptistenkerken. Voor hen biedt de gereformeerde leer soms nog echt verrassingen. Dat blijkt die ochtend ook als we een kerkdienst hebben in Salvacion, een plaatsje in het noorden van het eiland. De kerkdienst wordt gehouden op het erf van een van de ouderlingen. Hun kerkgebouwje, dat ze in de voorgaande jaren met pijn en moeite hadden opgebouwd, is door een hurricane (orkaan) omvergeblazen.

Doop

Er worden twee kinderen gedoopt.

Kinderdoop is voor deze jonge gemeente nog steeds een feest. Ds. Oosterhuis gaat voor in deze dienst. Voor het eerst wordt gebruik gemaakt van het doopformulier. Voor één van de ouderlingen is het een verrassing als we hem tonen dat achter in zijn kerkboek de formulieren staan. Weer mooi materiaal om eens met de gemeenteleden te bestuderen.

Na afloop van de dienst hebben we met de gemeente een gezamenlijke maaltijd.

De middagdienst maken we mee in de gemeente van St. Miguel, een kleine plaats midden op het eiland. We gaan samen met onze gastheer, ouderling Melgarejo, naar het kerkgebouw. De meeste kerkgangers, ca. 25 in getal, zijn al aanwezig. De avondmaalstafel staat gereed. Dat is voor ons een verrassing. We wisten niet dat er avondmaal zou worden gevierd. Onze gastheer en

kerk wereldwijd

ouderling kijkt er ook van op. Verheugd deelt hij om mee dat de gemeente heeft besloten, nu er gasten uit Nederland zijn, om de gelegenheid te benutten om samen het avondmaal te vieren.

Ook op andere wijze laat men merken dat men het erg op prijs stelt bezoek te krijgen van broeders uit Nederland. Deze gemeenten leven ook wel erg geïsoleerd op dit eiland. Sommige gemeenteleden zijn nog nooit in Bacolod-city geweest, de plaats op het eiland Negros waar de drie grootste gemeenten van de FRC zijn gevestigd.

Kerkdienst

Ouderling Melgarejo verzorgt de liturgie. Hij spreekt zijn dankbaarheid uit dat er broeders van een nisterkerk als gast aanwezig zijn en is blij dat ds. Oosterhuis de dienst van Woord en sacrament wil leiden. In zijn gebed schenkt br. Melgarejo aandacht aan zaken in Nederland waarvan wij hebben verteld. Hij bidt voor Peter Wierenga die al zo lang rugproblemen heeft en voor het gezin Henk van Dijken dat een baby verwacht.

Hij vraagt ouderling Pablo Aranda of die de zang wil leiden. Als voorzanger wel te verstaan, muzikinstrumenten bezitten ze niet.

Ds. Oosterhuis preekt over 1 Petr. 2:1-10. De gemeente is gefundeerd op de Levende Steen Christus. En de leden zijn de levende stenen van Christus' gemeente. Jong en oud luisteren aandachtig. Ondanks het feit dat vaak de aandacht wordt afgeleid. Fm van de kinderen speelt voorin de kerk en laat af en toe haar speelgoed vallen op de betonnen vloer. Als er een auto voorbij raast over de onverharde

weg, waaien wolken stof het gehuw, zonder wanden, binnen. Een zakdoek wordt als stofmasker gebruikt.

Avondmaal

Voor het avondmaal wordt het formulier gelezen. Dat is nieuw voor hen. Meestal leest de voorganger het betreffende bijbelgedeelte. De meeste kerkleden beschikken niet over een Bijbel waarin ook de formulieren zijn opgenomen.

Voor de avondmaalsviering heeft men een pannekoek gebakken en als wijn wordt vruchtensap gebruikt. Men is nog maar pas uit de Baptistenkerk en daarom nog erg huiverig voor het gebruik van alcohol.

Coöperatie

Werd de ochtenddienst besloten met een gezamenlijke maaltijd met de hele gemeente, nu houden we na afloop een vergadering waarin zowel kerkelijke aangelegenheden

als zaken van de 'coöperative' worden besproken. Dit laatste gaat m.n. om de samenwerking met DVN. Het leven is toch één, nietwaar? We stemmen hiermee in en praten verder over verantwoordelijkheden die de gemeenteleden hebben als levende stenen van Christus' gemeente. Woord en daad kennen ook hier een nauwe verbondenheid.

In het DVN-beleidsprogramma komt het begrip 'levende stenen van Christus' gemeente' ook aan de orde. Immers, het doel van DVN is het kerkelijk opbouwwerk te ondersteunen. Er wordt aan gewerkt om de kerkleden te bekwaamen hun eigen mogelijkheden te ontplooien en in dienst te stellen van gezin, kerk en samenleving. DVN steunt op de Filippijnen al enkele jaren initiatieven op het gebied van onderwijs en werkgelegenheid. Om de samenwerking met DVN gestalte te geven heeft men in St. Miguel een coöperatie opgericht en heeft DVN geld beschikbaar gesteld om een stuk landbouw-

grond te kopen. Op dit stuk grond is reeds het kerkgebouwtje opgericht waarin door de week kleuterschool km worden gehouden. Het land kan door de gemeenteleden worden gebruikt om gewassen te verbouwen voor eigen gebruik en voor de verkoop. Tien procent van de opbrengst is bestemd voor de kerk. Op deze wijze trachten de mensen ook echt levende stenen van Christus' gemeente te zijn.

Leest u DE REFORMATIE van een ander?

Neem zelf een abonnement voor maar £ 46,25 per halfjaar

Vul onderstaande bon in en stuur hem in een open envelop zonder postzegel aan:
De Reformatie, Antwoordnummer 10,4460 VB Goes.

Of bel even: 01100-15591

Ju, ik wil voortaan De Reformatie elke week in mijn brievenbus.

Naam:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

Ik wacht met betalen op uw acceptgirokaart.

M meegelezen

Oprit '95

In de Samen-op-weg-kerken wordt de laatste jaren veel aandacht besteed aan de jeugd. **Hoe houden we geloven en kerk aantrekkelijk voor jongeren?** Welk beleid moeten de kerken daarvoor voeren? In *Kerkinformatie* van mei was daarover het volgende te lezen:

Op zaterdag 18 november vindt Oprit '95 plaats, een landelijke dag in Utrecht over de concretisering van jeugdbeleid in de kerk. (...)

Profiel jeugdvriendelijke gemeenten

Aanleiding voor Oprit '95 zijn de gesprekken die vele gemeenteleden in 1993 hebben gevoerd over de vraag: **hoe houden we geloven en kerk aantrekkelijk voor jongeren?** Vanuit deze gesprekken is een profielschets gemaakt van een gemeente met hart en ruimte voor jeugd en jongeren. Een jeugdvriendelijke gemeente is volgens dit profiel een gemeente die uitkomt voor haar identiteit: zij verwoordt in heldere taal en op open wijze wat het christelijk geloof inhoudt. Een jeugdvriendelijke gemeente is ook betrokken en gastvrij, zij staat open voor anderen. Op de derde plaats heeft een jeugdvriendelijke gemeente sfeer: ze is eigentijds, uitdagend, ongedwongen en avontuurlijk. Tot slot heeft een jeugdvriendelijke gemeente een degelijke organisatie rondom 'kerk en jeugd'. Oprit '95 is bestemd voor mensen die dit profiel in eigen gemeente concreet willen vormgeven. De dag wordt georganiseerd door de vier jeugdwerkorganisaties: de Lutherse Jeugdraad, de Landelijke

Hervormde Jeugdraad, het Landelijk Centrum voor Gereformeerd Jeugdwerk en het Centrum voor Gemeentebouw van de Gereformeerde Kerken in Nederland, in samenwerking met de Hervormd-Gereformeerde Jeugdbond en Youth for Christ Nederland. De organisatoren verwachten tweeduizend deelnemers.

Programma

Het programma van Oprit '95 bestaat uit drie delen. De dag begint met een opening met verschillende vormen van expressie, zoals theater, drama, muziek en zang. Hoofdmoot van het programma vormen de presentaties van de vele werkvormen die de laatste tijd worden ontwikkeld om daadwerkelijk een jeugdvriendelijke gemeente vorm te geven. Op dit moment is de speurgroep van Oprit '95 bezig met het zoeken naar geschikte werkvormen uit plaatselijke kerkelijke gemeenten om op de dag zelf landelijk te kunnen presenteren. De uiteindelijke selectie is niet rond. Maar er zijn al wel veelbelovende ideeën. Zoals het 'Bijbels kakenproject', waarbij gerechten uit & Bijbel en de Koran worden bereid, met aansluitend een bezoek aan een moskee, synagoge of kerk. Of de brunchdienst: jongeren komen bijeen in een door henzelf samengestelde viering op een eigen tijdstip. Inspirerend is ook 'De krakende kansel', waarbij eerst de preek wordt gekraakt en vervolgens samen met de voorganger weer opgebouwd. Deze voorbeelden geven een beeld van de vele presentaties waar deelnemers tijdens Oprit '95 mee kunnen kennis maken, om wellicht toe te passen in & eigen gemeente. Aan het eind van de dag

krijgen alle deelnemers een boekje mee naar huis waarin deze presentaties in concrete werkvormen staan beschreven.

Het slotprogramma van de dag zal met enkele plaatselijke groepen worden samengesteld en heeft het karakter van een viering.

Vraag en aanbod

Prof. W. van 't Spijker schreef in De Wekker van 7 april in zijn column *Marginaal*:

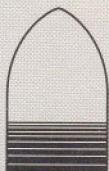
Vraag en antwoord

Onze jonge mensen zitten niet met de vragen die wij in onze massieve preken bij hen veronderstellen. Vroeger ging het om de vraag: hoe krijg ik een genadig God. Nu zegt men veeleer, waar is God. Vroeger ging het om zekerheid. Vandaag gaat het om de zinvraag. Vroeger zus, vandaag zo. Het is allemaal waar. Het is nog veel meer waar dan wij denken of vermoeden kunnen. De omslag in de tijd is een zo radicale en een zo diepingrijpende dat er een kloof ligt tussen vroeger en nu. Wel twee kloven binnen één generatie. De eerste is die van voor en na de oorlog. De tweede is die van voor en na de jaren zestig. Twee diepe afgronden in één generatie. Wie kan daar over heen komen? Laat niemand er gering over denken. De ouderen weten nog een klein beetje van de gang van zaken voor de oorlog. Het moet misschien ook uit dat oogpunt maar eens ophouden met al dat herdenken omdat het de bestending lijkt te zuilen worden van een generatiekloof. En die gapende afgrond van vóór en na de jaren zestig, zij maakt nog eens dubbel duidelijk dat wij met onze veronderstelde

vragen bij de jongeren helemaal mis **zitten**. Zij hebben heel andere problemen. Daarom passen onze antwoorden ook niet op hun kwes- ties. Daarom moet het ook allemaal anders met de kerk en met de preek, waar al niet mee?

Vraag en aanbod

We zullen niet gemakkelijk de diepte kunnen aangeven tussen vóór en ná de crisistijden. Maar de wereld mag veranderd zijn, de omstandigheden kunnen gewijzigd zijn, in hoeverre is de mens wezen- lijk veranderd? We bedoelen in het diepst van zijn eigen mens-zijn? Is de evolutietheorie op eenmaal be- vestigd doordat we een sprongvari- ant in de mensensoort hebben kun- nen constateren? In welk opzicht is hij dan wezenlijk anders gewor- den? Sterker: is God veranderd? De mens van voor en na de kloof is niet veranderd. De God van voor en na de kloof, is Hij een andere ge- worden? Een afgod soms? Zijn on- ze vragen, als het tenminste nog om vragen gaat, werkelijk andere vragen geworden? En is het aanbod gewijzigd? De eigenlijke kloof is niet die van '40-'45. Ook niet die van de jaren van het Maagdenhuis en navenante gebeurtenissen. De wezenlijke afgrond is die tussen de zoekende God en de dwalende mens. Het aanbod bepaalt de vraag en niet omgekeerd. **Dat** was nog nooit anders, hoeveel eeuwen de mens reeds zonder God leefde. Wie zich aan **God** verveelt, hoe kan hij ooit de goeie vraag stellen?

PASTORAAL
perspectief

Prof. J. Kamphuis

Godsvrucht – een kracht

Antwoord aan de secularisatie

Een rode draad in hedendaags pastoraat: de strijd te- gen secularisatie. Prof. Kamphuis beschrijft op praktische wijze de godsvrucht, ofwel de oefening van de christelij- ke deugden, als krachtig wapen in die strijd.

88 pag., paperback, f 11,75.

Ds. M.J.C. Blok

Je staat er niet alleen voor

De ongehuwde in de gemeente

De 'ongewild ongehuwde' hoort erbij. Maar hoe gaat dat in de praktijk? Informatie over vele facetten van het ongehuwd-zijn: vereenzaming, de seksualiteitsbeleving, het huwelijksbureau. En natuurlijk: het pastoraat.

96 pag., paperback, f 12,00.

Ook verkrijgbaar in de boekhandel.

Ds. E.A. de Boer

Absalom, mijn zoon, mijn zoon!

Een dikke, open brief aan jongeren en ouders tussen vervreemding en bekering, vreugde en verdriet. Een jonge predikant laat zijn hart spreken over kerkverlating en de vervreem- ding die daaraan vooraf gaat.

Kritisch en opbouwend!

Een goed cadeau!

184 pag., paperback, f 19,50.

Ook verkrijgbaar in de boekhandel.

Oosterbaan & Le Cointre B.V.

Postbus 25, 4460 AA Goes

Telefoon 01100-15591, Fax 01100-16492

